

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN OPINVIRTA

Oululaisten käsikirja

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN
OPINVIRTA

OULU

Oulu on oppiva kestävyydekaupunki

Kestävyys ja vastuullisuus ovat kaupungin toiminnan keskiössä. Ne on kirjattu Oulun kaupunkistrategiaan, ja olemme sitoutuneet kansallisiin ja kansainvälisiin asiakirjoihin kuten Agenda 2030. Meidän tulee huolehtia, että strategioiden ja ohjelmien sanat tulevat todeksi kaikille oululaisille, myös niille kaikkein pienimmille.

Kestävyys ja vastuullisuus ovat tärkeitä elementtejä elinikäisen oppimisen polulla ja ne tulevat merkityksellisiksi vain tekojen kautta. Kaikilla aikuisilla on vastuu tulevista sukupolvista ja meidän tulee elää niin kuin opetamme. Siksi meidän kaikkien on kerrottava samaa tarinaa. Oululainen Kestävän tulevaisuuden opinvirta kokoaa yhdessä tärkeiksi koetut teemat yhdeksi kokonaisuudeksi, joka auttaa meitä oululaisia rakentamaan toivon ja merkityksellisyyden tulevaisuuksia yhdessä.

Päivi Laajala
Oulun kaupunginjohtaja

Esipuhe: Oulu on oppiva kestävyyskaupunki	2
Johdanto: Meillä on toivoa	4
Luontosuhteen vahvistaminen	10
Tavoitteet.....	12
Arjen toiminta.....	14
Tukea luontosuhteen vahvistamiseen.....	16
Kiertotalous	18
Tavoitteet	20
Arjen toiminta.....	22
Tukea kiertotalouteen.....	24
Ilmasto-osaaminen	26
Tavoitteet.....	28
Arjen toiminta.....	30
Tukea ilmasto-osaamisen syventämiseen.....	32
Möljät	
Mistä tukea arjen toimintaan?	34
Oulun kaupungin toimijat.....	35
Materiaalit ja oppimisympäristöt	36
Muut yhteistyötahot.....	37
Loppusanat: Lopetetaan ajalehtiminen ja purjehditaan yhdessä.....	38

Meillä on toivoa

Hyvä lukija,

Kestävä tulevaisuus kuuluu meille kaikille. Saavutamme sen, jos toimintaamme ohjaavat luonnon kantokyvyn rajat ja jos huomioimme toiminnassamme myös tulevat sukupolvet.

Voimme vaikuttaa tulevaisuuteemme monenlaisilla arjen teoilla, niin yksilöinä kuin yhteisön jäseninä. Tärkeintä on, että kestävän tulevaisuuden edistäminen on erottamaton osa jokapäiväistä toimintaamme. Kaikkea ei tarvitse tietää eikä valmiita vastauksia aina ole, mutta työkaluja ja toimintamalleja on jo paljon tarjolla! Oulussa tehdään jo nyt työtä kestävän tulevaisuuden eteen.

Toiveikkuus, myötätunto ja uteliaisuus ovat keskeisiä asenteita, joiden avulla kestävän tulevaisuuden toiminta rakentuu. Uteliaisuus lisää tietoa ja herättää innostusta toimia. Tiedon pohjalta toimiminen vahvistaa realistista toiveikkuutta. Ja toiveikas ilmapiiri lisää meidän kaikkien hyvinvointiamme.

Astu virtaan!

Kestävän tulevaisuuden opinvirta

Kestävän tulevaisuuden opinvirran kolme keskeistä teemaa ovat luontosuhde, kiertotalous ja ilmasto-osaaminen. Näiden teemojen kautta opinvirta etenee kohti ekososiaalista sivistystä. Ekososiaalinen sivistys syntyy ja kasvaa oppimisen kautta. Me kaikki olemme oppijoita kestävän tulevaisuuden virrassa ja kasvamme yhdessä kohti kestäväää elämäntapaa.

Opinvirran keskeiset teemat koskettavat meitä kaikkia. Mutta sen sijaan, että kadotamme toivon, voimme ottaa aktiivisen roolin ja toimia. Toiminta lähtee kiinnostuksesta ja empatiasta luontoa ja sen monimuotoisuutta kohtaan, sillä siitä mitä arvostat, siitä haluat pitää huolta. Ja se on opinvirran tavoite: pitää huolta Oulun ja koko planeetan tulevaisuudesta.

”Kestävä tulevaisuus on sivistysohjelman yksi keskeisimmistä painopisteistä. Meillä kaikilla on velvollisuus vaalia luonnon monimuotoisuutta.”

– MIKA PENTTILÄ, SIVISTYS- JA KULTTUURIJOHTAJA

KÄSIKIRJA JAKAUTUU kolmeen teemaan. Kunkin teeman aloitusaukeamalla käydään läpi teeman tärkeimmät näkökulmat ja sisällöt keskeisimpine käsitteineen.

Opinvirta on

- jatkuvan oppimisen asennetta: arvoja, taitoja ja tietoa opitaan kaikissa ikävaiheissa varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- yhteistyötä eri toimijoiden kesken: on tärkeä poistua asiantuntijasiiloista ja kulkea yhdessä samaan suuntaan
- yhteistä kieltä: jotta voimme jakaa, keskustella ja edistää kestävän tulevaisuuden teemoja, meillä on oltava yhteiset käsitteet.

Virta vie, mutta sillä on suunta. Ja se vahvistuu, mitä enemmän meitä on. Pienistä puroista kasvaa voimakas virta.

Katso kuva opinvirrasta s. 6-7.

Ekososiaalinen sivistys ja tulevaisuuden muutoksen tekijät

Ekososiaalisesti sivistyneellä ihmisellä tarkoitetaan aktiivista toimijaa, jonka toiminnan perusajatus on elämän ekologisen perustan ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaaminen. Ekososiaalisesti sivistynyt ihminen pohtii kestävän kehityksen kysymyksiä hyvän tulevaisuuden näkökulmasta ja hänen johtoajatukseensa on vaalia ihmisarvon loukkaamattomuutta ja ekosysteemien monimuotoisuutta. Hän rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys huomioi sekä paikallisen että globaalin ympäristön.

Ekososiaalinen sivistys on kirjattu arvopohjaan ja toimintakulttuuriin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa sekä perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen on lukioiden opetussuunnitelman yksi laaja-alaiselle osaiselle asetetuista tavoitteista. Ekososiaalisen sivistyksen tavoite ylittää ja yhdistää kaikki oppiaineet sekä varhaiskasvatuksen ja koulun toimijat.

Tämä käsikirja sanoittaa ja tekee näkyväksi lapsille ja nuorille asetettuja tavoitteita sekä osoittaa askelia niiden saavuttamiseksi. Ja näissä askelissa kaikilla meillä aikuisilla – ei vain varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstöllä – on suuri rooli niin suunnannäyttäjinä kuin kanssakulkijoina. Ekososiaalinen sivistys antaa lapsille ja nuorille valmiuksia toimia kestävästi arjessa, ja taidot korostuvat, mitä lähemmäs itsenäistä elämää nuori kasvaa. Työelämään suuntaava ekososiaalisesti sivistynyt nuori aikuinen on tulevaisuuden muutoksen tekijä!

KÄSIKIRJAN TAVOITEAUKEAMAT esittelevät laaja-alaisia kestävän tulevaisuuden tavoitteita. Tavoiteaukeamat jäsentävät sitä, miten tietoisuus ja osaaminen eri kasvun asteilla kasvaa. Niiden kautta hahmottuu kestävän tulevaisuuden läpileikkaava ja etenevä luonne.

Kestävän tulevaisuuden OPINVIRTA

Kestävän tulevaisuuden opinvirta kuljettaa meitä kestävän tulevaisuuden tietotaitoon ja elämäntapaan. Tavoitteet kannustavat meitä oppimaan yhdessä. Tutustu Kestävän tulevaisuuden opinvirta -käsikirjaan osoitteessa ouka.fi/opinvirta. Astu virtaan!

Varhaiskasvatus

Alakoulu

Yläkoulu

2. aste

Aikuisuus

LUONTOSUHTEEN VAHVISTUMINEN

Tuntemme olomme kotoisaksi luonnossa ja arvostamme luontoa.

Luontosuhteemme syvenee ympäristösuhteeksi.

Alamme toimia ympäristön puolesta.

Laajennamme omia vaikutusmahdollisuuksia yhteiseksi hyväksi.

Luonto alkaa siitä, kun avataan ulko-ovi.

KIERTOTALOUS

Kierrättämisen tavat ovat meille itsestään selvä osa arkea.

Tarkastelemme omia kulutusvalintojamme ja arvomaailmaamme kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Toimimme aktiivisesti ja ymmärrämme tekojemme seuraukset.

Jaamme osaamista toisillemme ja tuleville sukupolville.

Minkä tunnet, sitä arvostat.

ILMASTO-OAAMINEN

Energiaa säästävät valinnat ovat meille arkipäivää.

Osaamme tarkastella ongelmia ratkaisukeskeisesti.

Toimimme paikallisesti ja pyrimme vaikuttamaan myös globaalisti.

Elämme kuten opetamme. Olemme esimerkkejä.

Luontosuhde kehittyy ympäristösuhteeksi.

kierrätys

empatia

ekologinen jälleenrakennus

ilmastovastuu

kiertotalous

luontosuhde

hiilijalanjälki

ekotehokkuus

biodiversiteetti

luonnonvarat

resurssiviisaus

elonkehä

kestävä kulutus

hiilikädenjälki

energia

aineiden kierto

ilmastonmuutos

hävikki

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN
OPINVIRTA

OULU

Toiminta lisää kaikkien hyvinvointia

Lapsille ja nuorille asetetut tavoitteet eivät voi toteutua, jos me aikuiset emme pysty parantamaan omaa toimintaamme. Tekojemme kautta voimme välittää lapsille ja nuorille toiveikasta mutta realistista tulevaisuuskuva. Kestävän tulevaisuuden kasvatusta lähtee pienistä arjen asioista, toisen ihmisen kohtaamisesta ja empatiasta. Jos tunnemme empatiaa toisiamme kohtaan, opimme empatiaa myös koko ympäröivää luontoa kohtaan. Kun empatia ja toivo siivittävät toimintaamme, se tuo hyvinvointia myös meille itsellemme.

Kestävää tulevaisuutta edistävä toiminta näkyy Oulussa jo monin paikoin koulujen ja päiväkotien arjessa. Käsikirjaan haastatellut lapset ja nuoret kertoivat, että eskarissa viettää paljon aikaa luonnossa ja havainnoidaan luontoa. Pienet teot luonnon hyväksi ovat osa lasten arkea, ja etenkin kierrättäminen, ympäristön siivoaminen ja tavaroiden uudelleenkäyttö ovat heille tuttua toimintaa. Ala- ja yläkoulun oppilaat osoittavat tuntevansa kestävä tulevaisuuden käsitteitä, ja heillä on kykyä kytkeä asioita yhteen ja tunnistaa opinvirran tavoitteita ja niiden näkymistä oman koulun arjessa.

Lukiolaisten vastaukset korostavat kestävä tulevaisuuden teeman läpileikkaavuutta koulun toimintaympäristössä. Lukiolaiset toivovat, että kestävä tulevaisuuden teemoja käsiteltäisiin koulussa laajemminkin kuin yksittäisillä kursseilla. Lukiolaiset tunsivat Opinvirran tavoitteet omikseen, mutta he myös kokivat, että suurin tuki ja malli tulee kotona käydyistä keskusteluista. Koulussa aihetta ei käsitellä tarpeeksi tai yhdenvertaisesti: he kritisoivat kestävä tulevaisuuden teeman epätasa-arvoista käsittelyä oppiaineittain tai jopa opettajakohtaisesti.

KÄSIKIRJAN ARJEN TOIMINTA -AUKEAMALLA kuvataan, miten tavoitteita voi muuttaa toiminnaksi niin pienin kuin suurin arjen teoin.

Tehdään yhdessä strategioista totta

Oulussa on strategiatasolla jo tehty paljon työtä kestävä tulevaisuuden teemojen edistämiseksi:

- *Oulun kaupungin ympäristöohjelma 2026* on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita kestävä tulevaisuuden näkökulmasta. Käsikirja edistää erityisesti painopistettä 4, Edistämme ympäristövastuullisuutta.
- *Oulun kaupungin sivistysohjelmassa* kestävä tulevaisuus on yksi painopistealueista ja sen tavoitteiksi on määritelty seuraavat: 1. ekososiaalisella sivistyksellä luodaan merkityksellisyyttä ja toivoa, 2. kestävä tulevaisuus on keskiössä kaikessa toiminnassa ja päätöksenteossa, 3. kestävä kehityksen opinpolku ulottuu varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ja 4. ilmastokestävyys ja kiertotalousosaaminen on viisasta varustautumista tulevaisuuteen. Strategia antaa lisäksi palvelulupauksen: rakennamme yhdessä kestävä elämäntavan ja vastuullisuuden yhteisön.
- Oulun kaupunkistrategia *Kulttuuri-ilmastonmuutos nyt* huomioi kestävä tulevaisuuden teemat vahvasti kaikissa strategian osa-alueissa. Oulu on myös valittu kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026 samalla teemalla.

Strategiat ja halu toimia näkyvät Oulussa ja laajemminkin yhteistyön korostumisena ja laajoina yhteistyöverkostoina, joita varhaiskasvatus ja koulut voivat hyödyntää kasvatukseen kestävä tulevaisuuden osaamistaan. Strategiat on sisäänrakennettu käsikirjaan, joka yhdessä nettisivuston kanssa tarjoaa myös paljon vinkkejä ja toimintamalleja kestävä arkeen.

Vaikka toimimme paikallisesti, voimme vaikuttaa globaalisti. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillitseminen parantaa globaalisti ihmisten hyvinvointia, ehkäisee köyhyyttä ja epätasa-arvoa. Näin ollen myös YK:n Agenda 2030:n tavoitteet yhdistyvät vahvasti kestävä tulevaisuuden opinvirtaan ja kulkevat mukana sekä tavoitteissa että toiminnan tasolla.

Yksilöinä voimme ja meidän pitää vaikuttaa, mutta vielä vaikuttavampia ovat ne teot, joita toteutamme yhdessä. Siksi meidän pitääkin aktivoitua kouluissa, työpaikoilla ja muissa yhteisöissä. Yhdessä olemme enemmän.

KÄSIKIRJAN TUKEA-AUKEAMAT esittelevät kunkin teeman keskeisen toimijan, jolta saa apua ja tukea toimintaan. Käsikirjan loppuun on koottu sivulle 34-37 kattava kokoelma tukea ja apua tarjoavia toimijoita ja materiaaleja.

Tunemme olomme kotoisaksi luonnossa ja arvostamme luontoa.

LUONTOSUHTEEN VAHVISTAMINEN

Kestävän tulevaisuuden kasvatuksessa on keskeistä vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä, mikä samalla ohjaa lapsia kohti kestävää elämäntapaa ja ekososiaalista sivistystä. Tavoitteena on, että opimme kokemaan maailmaa useista näkökulmista, kasvamme maailmankansalaisiksi ja laajennamme eettisen huolenpidon oman lähipiirin lisäksi elolliseen ja elottomaan luontoon sekä nykyisiin ja tuleviin sukupolviin.

Yhteistyöllä voimme vahvistaa lasten ja nuorten luontosuhdetta

Oulussa kestävän tulevaisuuden kasvatuksen päämääränä on ekososiaalisesti sivistynyt oululainen, joka ymmärtää omien tekojensa vaikutukset toisiin ihmisiin, luontoon sekä yhteiskuntaan. Vastuullisuus on luonnosta huolehtimista sekä kestävän elämäntavan älykäästä edistämistä. Se on toimia, jotka takaavat myös tuleville sukupolville mahdollisuuden tehdä valintoja.

Jotta luonto jatkossakin säilyisi oululaisten voimavarana, nousee lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistaminen keskiöön. Vahva

luontosuhde ei ole synnynnäistä vaan vaatii oppimista, joten meillä aikuisilla on suuri rooli lasten ja nuorten luontosuhteen tukemisessa. Näytämme tietä omalla esimerkillämme: aikuisen innostava asenne ja malli ovat lapsen oppimisen lähtökohta. Tässä me aikuiset onnistumme, jos toimimme yhdessä ja olemme itsekin valmiita oppimaan.

Luontoyhteys on empatiaa

Luontosuhde käsittää luontoon liittyvät ajatukset ja asenteet, tunteet ja kokemukset. Länsimaisessa luontokäsityksessä ihminen on usein nähty luonnosta irrallisena, ja käsite

heijastaakin aina ajan näkemystä ihmisen paikasta maailmassa. Ekososiaalisessa sivistyksessä ihmisen hyvinvoinnin käsitetään olevan riippuvainen luonnosta.

Vahvan luontosuhteen kehittämisessä on tärkeää *luontoyhteyden* muodostuminen eli se, että ihminen näkisi itsensä osana luontoa, ei siitä erillisenä. Kun luontoyhteytemme on vahva, koemme empatiaa luontoa kohtaan ja meissä herää halu auttaa ja suojella luontoa. Ja halusta auttaa seuraa toimintaa. Kun on oivaltanut jo lapsena monimuotoisen luonnon arvon ja tärkeyden, haluaa usein myös aikuisena toimia luonnon säilyttämisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta.

Positiivisia luontokokemuksia metsästämissä

Luontosuhteen vahvistaminen edellyttää oppimista, joka alkaa varhaiskasvatuksesta ja jatkuu aina toiselle asteelle ja aikuisuuteen saakka. Positiivista luontosuhdetta rakennetaan altistumalla, ja niinpä luonnossa liikkuminen, luonnon havainnointi ja luonnossa leikkiminen antavat tärkeitä luontoelämyksiä ja vahvistavat luontosuhdetta. Kaikki mitä voidaan tehdä ja oppia sisällä, onnistuu myös ulkona.

Luontosuhteeseen liittyy myös uteliaisuutta ympäröivää maailmaa kohtaan. Luonnonilmiöiden havainnointi ja tutkiminen lisää ymmärrystä luonnon moninaisuudesta, ja samalla opimme arvostamaan lajien kirjoa, rikasta ja moninaista luontoa. Luonnon monimuotoisuuden ymmärtäminen onkin meille elinehto, ja metsässä lasten ja nuorten kanssa vietetty aika on pitkälle tulevaisuuteen kanta-va ympäristöteko.

Luontoa on kaikkialla, kaupungissakin

Luonto ei ole vain suuria metsiä ja vaikeasti saavutettavia luontokohteita, vaan luontoa on kaikkialla, myös kaupunkiympäristöissä –

riittää kun avaa ulko-oven. Kaupunkiluonto on moninaisempi kuin arvaammekaan. Luonnon kokeminen kaupungissa on myös merkityksellinen osa luontosuhteen kehittymistä, se voi myös auttaa oivaltamaan ihmisten toiminnan vaikutuksia ympäristöön.

Vaikka ovenpielestä aukeava luonto avaa meille yhteyden luontoon jo kaupungissa, kaupunkiluonto ei kuitenkaan riitä turvaamaan hyvinvointiamme. Tarvitsemme maapallolle yhä enemmän myös suojeltua luontoa. Planeetan ja ihmisen hyvinvoinnin kannalta tarvitsemme sekä vihreitä kaupunkeja että laajempien luontoalueiden suojelua.

Vahva luontosuhde on koko planeetan etu

Ihminen on riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta, ja tätä viestiä meidän on välitettävä myös lapsille ja nuorille. Lapsuudessa luotu vahva, myönteinen luontosuhde kantaa usein läpi elämän ja silloin vastuullinen suhtautuminen luontoon ja ympäristöön näkyy entistä vahvemmin myös aikuisuudessa arjen valinnoissa ja toiminnassa.

TERMIPANKKI

- **biodiversiteetti** = elämä sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen on elämän suojelua. *Lähde: Janne S. Kotiaho, Ilari E. Sääksjärvi*
- **luontosuhde** = ihmisen tapa suhtautua luontoon sekä luontoon liittyviä ajatuksia ja asenteita.
- **empatia** = ihmisen kyky asettua toisen (esim. ihmisen, ihmisryhmän, eläimen tai luonnon) asemaan.

Tavoitteet

Varhaiskasvatus

Tunemme olomme kotoisaksi luonnossa ja arvostamme luontoa.

Luontosuhde kehittyy vaiheittain luontoon ja sen monimuotoisuuden tutustumisen kautta. Orastava luontosuhde kehittyy tiedostavaksi, tietoa ja kokemuksia sisältäväksi luontosuhteeksi.

- Ymmärrämme tarvitsevamme luontoa ja meissä herää arvostus sitä kohtaan.
- Olemme uteliaita ja ihmettelemme luonnossa ja luontoon liittyviä asioita.
- Opimme liikkumaan luonnossa.
- Uskallamme tuntea luonnossa erilaisia tunteita.
- Teemme pieniä hyviä tekoja luonnon hyväksi arjessamme.
- Opimme havainnoimaan luonnossa eri aisteilla.

Alakoulu

Luontosuhteemme kehitty ympäristösuhteeksi.

Orastava luontosuhde täydentyy. Kiinnostuksen ja uteliaisuuden rinnalle nousee uusia oppimisen ulottuvuuksia. Tavoitteena on luoda kiinteä ympäristösuhde, joka sisältää jo selkeiden syys-seuraussuhteiden ymmärtämistä.

- Haluamme tehdä tekoja ympäristön puolesta ja arvostuksemme luontoa kohtaan syvenee.
- Haluamme entistä enemmän tutkia, kokeilla ja tietää.
- Ymmärrämme peruskäsitteitä luonnon monimuotoisuudesta ja syy-seuraussuhteiden ymmärryksemme alkaa kasvaa.
- Tiedämme jokaisen luonnossa liikkujan oikeudet ja vastuut ja osaamme toimia niiden mukaisesti.

Yläkoulu

Ympäristösuhteemme syvenee.

Ympäristösuhde syvenee vähitellen kestäväksi ympäristösuhteeksi ja tiedollinen osaaminen kasvaa. Tavoitteena on aktivoida nuoria toimimaan yhteisössä ja vaikuttamaan oman lähiympäristön kehittämiseksi.

- Ymmärrämme luonnon ja ihmisen olevan erottamattomasti yhtä. Luontosuhteemme syvenee arvostavaksi ympäristösuhteeksi.
- Ymmärrämme, että luontoa löytyy kaikkialta ympäriltämme ja käyttäytymisellämme myös rakennetussa ympäristössä voi olla vaikutusta ekosysteemitasolla.
- Osaamme liittää esim. lajintuntemuksen, elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuskäsitteeseen.
- Alamme toimia omassa elämässämme ja lähiympäristössämme ympäristön puolesta ja aktivoidumme myös yhteisössämme vaikuttamaan.

2. aste

Alamme toimia ympäristön puolesta.

Ympäristösuhde syvenee kestäväksi tavaksi elää ja tehdä valintoja. Nuori ja aikuinen toimii aktiivisesti ympäristön puolesta ja pyrkii yhdessä yhteisössään vaikuttamaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja toimintaan.

- Ymmärrämme, että kaikki elämä on arvokasta ja kaikilla on paikkansa ekosysteemissä.
- Olemme tietoisia omasta roolistamme vaikuttajana ja näemme oman toimintamme merkityksellisenä.
- Ymmärrämme luonnon systeemisyyden ja elonkehän merkityksen: argumentaatio- ja tutkimusentekotaitomme syvenevät.
- Pyrimme aktiivisesti suojelemaan elonkehää niin omissa arjen toimissamme kuin yhteisönä pyrkimällä vaikuttamaan yhteiskunnallisesti epäkohtiin.

Arjen toiminta

Aikuisen lupaus

Olen esimerkkinä oppijoille. Vahvistan toiminnallani oppijan luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjaan heitä kohti kestävää elämäntapaa.

LUPAAN

AIKAA: Löydän meille aikaa arjesta luontosuhteen vahvistamiseen. Lähiluonto on sekä oppimisen kohde että oppimisympäristö kaiken ikäisille.

MERKITYKSELLISYYTTÄ: Ihmettelemme yhdessä ympäristön ilmiöitä, sillä ihmettelystä seuraa oivalluksia. Tutkimme luonnon syy-seuraussuhteita ja avaramme luonnossa ja ulkona oppimista kaikkiin oppiaineisiin.

YHTEISÖLLISYYTTÄ: Toimimme yhdessä ympäristössämme. Näin kokemuksemme ja tietomme karttavat ja osaamme toimia ympäristön puolesta. Innostan ja kannustan omalla esimerkilläni muita luonnonvarojen säästävään toimintaan.

TOIVOA: Autan näkemään ihmisen hyvää tekevänä osana luontoa. Autan huomaamaan luonnon merkityksen hyvinvoinnillemme.

Marjastus ja sienestys kulttuuripääomana

Marjastus ja sienestys ovat perimätaitoja, joiden eteenpäin välittäminen vahvistaa paitsi luontosuhdetta myös kulttuuritaitoa. Lähiruoan merkityksen korostuessa lautasellamme luonnon kestävä hyödyntämisen taidot korostuvat entisestään.

Tekoja ja toimintaa

Huoli ympäristöstä ja tulevaisuudesta on hyvä kanavoidsa voimaannuttavaksi toiminnaksi. Esimerkiksi koulut ja päiväkodit ovat mikroyhteiskuntia, joissa voimme harjoitella ekososiaalisen sivistyksen taitoja. Niissä pystymme oppimaan myös yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen taitoja. Kyky huomata ja tutkia omaa yhteisöä auttaa meitä toimimaan vastuullisesti myös aikuisena.

Pieniä tekoja

- Vietämme aikaa luonnossa. Nautimme ja iloitsimme ympäröivästä luonnosta. Tutustumme luonnon monimuotoisuuteen tunnistamalla lähiympäristön kasveja ja eläimiä.
- Aikuisten kuunteleva läsnäolo kannustaa lapsia ihmettelemään, tutkimaan ja oivaltamaan.
- Menemme ulos oppimaan aina kun se vain on mahdollista, sovellamme ennakkoluulottomasti oppimista ulkotiloihin.

Keskisuuria tekoja

- Teemme luontosuhteen edistämisestä arvostetun osan toimintakulttuuria. Nostamme esille sen merkityksen hyvinvoinnillemme ja resilienssillemme.
- Vaalimme ympäristöämme ja vaikutamme aktiivisesti ympäristön puolesta esimerkiksi osallistamalla ennallistamisprojekteihin tai vaalimalla kestäviä perinteitä.
- Kirjaamme luontoa suojelevia toimintatapoja toimintaamme ohjaaviin asiakirjoihin.
- Valitsemme lähiympäristöstä luontokohteen, jonka elämää seuraamme kaikkina vuodenaikoina jopa useamman vuoden ajan.

Suuria tekoja

- Edistämme kaikessa toiminnassamme oppijoiden vastuuta ja ymmärrystä omien tekojen vaikutuksista toisiin ihmisiin, ekosysteemiin sekä yhteiskuntaan.
- Otamme kantaa ja vaikutamme myös kansainvälisessä toiminnassa luontosuhteen parantamiseen ja luonnosta huolehtimiseen.
- Pidämme huolen, ettei oman yksikkömme toiminta heikennä luontoa lähialueilla eikä globaalisti.

"Mennään mettään,
siellä on kivvää!"

Tukea luontosuhteen vahvistamiseen

Kestävällä kasvatuksella hyvinvointia

Monipuolisten luontokokemusten ja -elämysten avulla tuetaan lasten terveellistä ja kestävä elämäntapaa ja hyvinvointia. Luonnossa leikkiminen ja oppiminen luovat perustaa lapsen myönteisen luontosuhteen vahvistumiselle, ja onnistumisen kokemukset ja niiden kautta syntyvä taitamisen tunne kehittävät lapsen myönteistä minäkuvaa ja vahvistavat itsetuntoa. Luonnossa vietetyllä ajalla on tutkitusti hyvinvointia lisäävä merkitys.

Oululainen varhaiskasvatus on jalkautunut lähiympäristöihin ja esimerkiksi Puoli päivää pihalla -toimintamallin mukaisesti lapset retkeilevät, ulkoilevat ja oppivat monenlaisissa ympäristöissä. Lähiympäristö tukee eri oppimisen alueiden tavoitteita ja tarjoaa sisältöjä lasten toimintaan: katsellaan, ihmetellään, kysellään, tutkitaan ja oivalletaan. Pienikin seikkailu saa mielikuvituksen valloilleen. Luonto tarjoaa parhaan mahdollisen ympäristön kaikkien lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseen.

Keskeiset möljät tukenasi

Alakööki

VARHAISKASVATUS

Alaköökin tehtävänä on toimia kestävän tulevaisuuden kasvatuksen edistäjänä, asiantuntijana, keskustelun ylläpitäjänä ja kouluttajana. Tavoitteena on lasten luontosuhteen vahvistaminen ja henkilöstön tietoisuuden lisääminen niin, että kestävän tulevaisuuden kasvatusta on osa päiväkodin tai perhepäivähoitopaikan toimintakulttuuria.

Alakööki järjestää tarinallisia, elämyksellisiä ja kokemuksellisia toimintapolkuja mm. päiväkotien lähiympäristöissä. Toimintaan osallistuessaan lapset saavat tietoa ympäristöstä ja sen puolesta toimimisesta. Toiminta on henkilöstölle osallistumisen ja itse tekemisen kautta koulutuksellista. Alaköökin järjestämä toiminta kytkeytyy saumattomasti varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä ESIOPSien tavoitteisiin ja sisältöihin. Toiminta perustuu oululaisuuteen, tietoon ja osallisuuteen, iloon ja myönteisyyteen.

Heikinharjun Luontokoto

VARHAISKASVATUS

Luontokodon toiminnassa luontokasvatusta syvennetään ja toteutetaan STEAM-pedagogiikan keinoin. Luontokoto järjestää elämyksellisiä ja kokemuksellisia toimintapolkuja varhaiskasvatustyöyksiköiden ja Luontokodon lähiympäristöissä sekä työpajoja Luontokodon Oivaltamossa. Niihin osallistuessaan lapset kuin henkilöstö saavat myönteisiä kokemuksia ja tietoa luonnosta sekä luonnossa toimimisesta itse tehden, tutkien ja oivaltaen.

Timosenkosken luontokoulu

ALAKOULU

Luontokoulun tavoitteena on tukea opettajien ympäristökasvatusta. Luontokoulun ydinajatus on, että luontokoulupäivä on osa luokan toimintaa – ei irrallinen retkipäivä vaan luontokouluun tullaan silloin, kun aihe on ajankohdainen omassa luokassa. Vahva OPS-linkitys nivoo Luontokoulun teemat koulun muuhun toimintaan: kun luokassa on saatu perustiedot, niin Luontokoulu tarjoaa elämyksiä aiheeseen liittyen ja samaa teemaa syvennetään taas luokassa retken jälkeen. Toimimalla näin luokassa saa retkipäivästä eniten irti.

Luontokoulun toiminnassa painottuu myös sosiaalinen ulottuvuus: yhdessä tekeminen onnistuu luonnossa lähes poikkeuksetta. Luonto innostaa tutkimiseen, mutta luonnossa toimiminen auttaa myös keskittymään ja rauhoittumaan.

Lisää tukea toimintaan löydät käsikirjan sivulta 34–37.

Tarkastelemme omia kulutusvalintojamme ja arvomaailmaamme kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

KIERTOTALOUS

Kiertotalous on yksi kestävän kehityksen osa-alueista, ja se on syntynyt tarpeesta korvata nykyinen kertakäyttökulttuurimme. Planetaarinen hyvinvointi edellyttää luonnonvarojen rajoissa elämistä. Meidän olisi opittava löytämään onnellisuus kuluttamisen sijaan kohtuullisuudesta ja omistamisen sijaan jakamisesta.

Yhteinen tehtävämme: ympäristökuormituksen vähentäminen

Oulun kaupunkistrategiassa on asetettu seuraava tavoite: vuonna 2030 Oulu on Suomen oppivin kierrätyskaupunki. Kaupunki muodostuu kaupunkilaisista, joten Oulu voi olla Suomen oppivin kierrätyskaupunki vain, jos me oululaiset olemme valmiita siihen. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan kierrätysosaamisella, joten meidän kaikkien on oltava valmiita oppimaan resurssiviisautta, ympäris-

tövastuuta ja uudenlaista ajattelua esimerkiksi omistamisesta. Tarvitsemme asenteiden ja toiminnan muutosta!

Vahva kierrätysosaaminen takaa sen, että voimme toimia edelleen taloudellisesti kannattavasti ja pitää samalla huolta myös maapallostamme. Tehtävämme on kasvaa itse ja kasvattaa yhdessä lapsista ja nuorista osaajia, joilla on vahva kestävän tulevaisuuden arvopohja sekä tietoa ja taitoa vaikuttaa elinympäristömme tilaan ja viedä paremman tulevaisuuden viestikapulaa eteenpäin seuraaville sukupolville.

Jätteitä nolla, hyvinvointia sata

Kiertotalous pyrkii erilaisin keinoin vähentämään ympäristön kuormitusta, ja olemassa olevat materiaalit ja tuotteet hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla eli *resurssiviisaasti*. Materiaalit ja tuotteet pidetään talouden kierrossa mahdollisimman pitkään ilman, että ne menettävät arvoaan, ja ne pyritään hyödyntämään uudelleen aina kun mahdollista. Näin jätteen määrä saadaan vähennettyä minimiin.

Yksilöiden ja yhteisöjen näkökulmasta toimiva kierrätys tarkoittaa sitä, että vältämme uuden hankkimista, vähennämme ostamista, käytämme uudelleen ja kierrätämme. Tämä tarkoittaa uudenlaista suhdetta omistamiseen ja kuluttamiseen sekä kasvavaa yhteisöllisyyttä ja lisääntyvää hyvinvointia. Se tarkoittaa siirtymistä kohti *jakamistaloutta*.

Jakamistaloutta ja vastuullista kuluttamista

Jakamistalous on ajattelutapa, jossa mahdollisuus käyttää tavaroita ja palveluita tarpeen tullen on tärkeämpää kuin niiden omistaminen. Se on *vastuullista kuluttamista*, jota voimme harjoittaa niin yksilöinä kuin yhteisöinä. Se voi käytännössä tarkoittaa välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta ja säästävyyttä hankinnoissa, tavaroiden korjaamista ja kierrätystä sekä materiaalien uusiokäyttöä.

Kestävällä kasvatuksella me aikuiset voimme edistää kestävän elämäntavan arvopohjaa ikätasoisesti aina varhaiskasvatuksesta lähtien. Kun onnistumme tässä työssä, niin tulevaisuudessa vastuullinen kuluttaminen näkyy entistä enemmän yksittäisten ihmisten toimissa ja erilaisissa yhteisöissä, työpaikoilla, päiväkodeissa ja kouluissa.

Ainoa maapallomme tarvitsee kierrätysosaajia

Nykyisellä tahdilla planetaariset rajat tulevat vastaan ja monin paikoin olemme jo ylittäneet maapallon vakaita järjestelmiä uhkaavat raja-arvot. Mutta meillä on paljon toivoa, sillä jos toimimme oikein tänään, kasvatamme itsestämme ja tulevista sukupolvista vastuullisia kierrätysosaajia.

Kierrätysosaaminen on tärkeä tulevaisuustaito paitsi Oulun, myös koko planeetan näkökulmasta. Mikäli haluamme säilyttää planeetan elinkelpoisena myös tuleville sukupolville, tarvitsemme kierrätysosaajia tekemään työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi, luonnonvarojen riittävyyden takaamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

TERMIPANKKI

- **Resurssiviisaus** = kyky käyttää erilaisia resursseja (esim. luonnonvarat, raaka-aineet, energia) harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävällä tavalla.
- **Jakamistalous** = tapa jakaa, lainata tai vuokrata tavaroita omistamisen sijaan.
- **Ylikulutus** = se, että kulutamme enemmän kuin mikä on maapallon rajoissa kestävää.
- **Planetaarinen hyvinvointi** = tila, jossa planeettamme systeeminä ja sen prosessit pysyvät niin hyvässä kunnossa, että lajit ja populaatiot voivat säilyä tulevaisuuteen ja elävillä olioilla on mahdollisuus hyvinvointiin. *Lähde: JYU. Wisdom community; Kortetmäki, T. & al.*

Tavoitteet

Varhaiskasvatus

Kierrättämisen tavat ovat meille itsestään selvä osa arkea.

Kiertotalousosaaminen kehittyy vaiheittain lähtien liikkeelle onnellisen, merkityksellisen ja kohtuullisen arjen kokemusten kautta. Elämän merkityksellisyys ja kohtuullisuus ovat keskeisiä, ohjaavia ja sanoitettuja käsitteitä lapsen arjessa. Samalla tietoisuus kierrättämisen, kiertotalouden ja luonnon-suojelun yhteydestä alkaa orastaa.

- Opimme kestävän kuluttajan alkeet osana arkista toimintaa.
- Havainnoimme ympäristöä ja ihmisen toimintaa siinä.
- Tutustumme kierrätykseen jätteiden lajittelun näkökulmasta ja tunnistamme erilaisia kierrätettäviä materiaaleja.
- Osaamme pitää huolta leikki-ympäristöstämme.

Alakoulu

Tarkastelemme omia kulutusvalintojamme ja arvomaailmaamme kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Kiertotalousosaamisen ja kestävän tulevaisuuden merkitysyhteyden ymmärtäminen syvenee vaiheittain. Kohtuullisuusajattelu, resurssivii-saus ja yksilön omat valinnat linkittyvät osaksi kiertotalousosaamista.

Tietoisuus omien valintojen merkityksestä ja kuluttamista vähentävä, välttämisen ideologia alkaa kehittyä ja näkyy arjen valinnoissa ja vuorovaikutuksessa.

- Ymmärrämme, mikä rooli kiertotaloudella on kestävän tulevaisuuden saavuttamisessa.
- Opimme harkintaa ennen hankintaa ja ymmärrämme, miksi esineitä kannattaa yhteisomistaa, uusiokäyttää ja korjata.
- Opimme tunnistamaan, kierrättämään, lajittelemaan ja käyttämään uudelleen erilaisia materiaaleja.
- Opimme raaka-aineista ja siitä, miten paljon niitä tarvitaan eri tuotteisiin.
- Huolehdimme omista ja yhteisistä tavaroista.

Yläkoulu

Tarkastelemme omia kulutusvalintojamme ja arvomaailmaamme kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Kiertotalousosaaminen on osa kestävää elämäntapaa, ymmärrystä resurssien rajallisuudesta. Tiedollisen osaamisen lisäksi kannustetaan nuoria toimimaan aktiivisesti yhteisössään. Resurssivii-sautta tarkastellaan eri mittasuhteissa yksilön, ryhmien ja koko yhteiskunnan näkökulmasta. Asenteena korostetaan välttämisen ideologiaa ja merkityksellisyyden hakemista muusta kuin tavarasta.

- Opimme tarkastelemaan omien valintojemme vaikutusta eri tasoilla.
- Ymmärrämme valintojen vaikutuksen sekä oman hyvinvoinnin, että luonnon näkökulmasta.
- Laajennamme tietämystämme kestävästä ratkaisusta.
- Vähennämme omilla valinnoillamme ympäristön kuormitusta.
- Kasvatamme aktiivisuuttamme omassa lähiympäristössämme.

2. aste

Toimimme aktiivisesti ja ymmärrämme tekojemme seuraukset.

Kiertotalousosaaminen tukee nuoren kestävää tapaa elää ja tehdä valintoja. Nuori toimii oma-aloitteisesti resurssiviisaasti ja ymmärtää laajemmin valintojensa seuraukset. Kohtuullisuusajattelu on asenteena sisäistetty. Nuori uskoo omiin mahdollisuuksiin vaikuttaa itse ja etenkin yhteisössään ja hän osaa toimia aktiivisesti osana vastuullista, kiertotalouteen perustuvaa elämäntapaa.

- Toimimme vastuullisesti ympäristössämme.
- Ymmärrämme valintojemme seuraukset.
- Syvennämme ja laajennamme ymmärrystämme kiertotalouden eri teemoista.
- Vaikutamme ja toimimme monella tasolla: koti, koulu, kaupunki, harrastukset.

Arjen toiminta

Aikuisen lupaus

Olen esimerkkinä oppijoille ja jaan osaamistani koko yhteisön tueksi. Vahvistan toiminnallani oppijoiden kiertotalousosaamista sekä ohjaan heitä kohti kestävä elämäntapaa.

LUPAAN

AIKAA: Kiertotalouden periaatteiden saaminen osaksi arkea vie aikaa, mutta planetaarisen edun nimissä se on välttämätöntä.

MERKITYKSELLISYYTTÄ: Pysin omalla esimerkilläni siirtämään asenteissa huomiota kulutustavaroiden ihannoinnista kestäviin valintoihin ja elinkaari-ajatteluun. Onnellisuus syntyy merkityksellisistä asioista ja hyvän tekemisestä.

YHTEISÖLLISYYTTÄ: Kannustan yhteisöäni jätteiden vähentämiseen ja materiaalien säästöön. Lupaan arjessa edistää jakamistaloutta ja yhteisomistajuutta sekä pitää kiertotalouden teemoja yllä.

TOIVOA: Tunnistan luonnonvarojen rajallisuuden ja suhtaudun toiveikkaasti kestävä elämäntavan rakentamiseen. Voimme yhdessä toimien ja vastuullisia valintoja tehden rakentaa kestävä tulevaisuutta.

Tekoja ja toimintaa

Huoli ympäristöstä ja tulevaisuudesta on hyvä kanavoida voimaannuttavaksi toiminnaksi. Esimerkiksi koulut ja päiväkodit ovat mikroyhteiskuntia, joissa voimme harjoitella ekososiaalisen sivistyksen taitoja. Niissä pystymme oppimaan myös yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen taitoja. Kyky huomata ja tutkia omaa yhteisöä auttaa meitä toimimaan vastuullisesti myös aikuisena.

Pieniä tekoja

- Teemme yhdessä kierrätyksen pelisäännöt, joihin kaikki sitoutuvat.
- Pohdimme yhdessä arjen pienten hankintojen tarpeellisuutta ja vastuullista kuluttamista.
- Korjaamme ja tuunaamme arjen käyttöesineitä sekä käytämme kierrätysmateriaaleja kekseliäästi ja tarkoituksenmukaisesti.

Keskisuuria tekoja

- Seuraamme ruokahävikkiä ja vähennämme sitä aktiivisesti.
- Rakennamme kiertotaloudesta luontevan osan toimintakulttuuriamme ja teemme yhteistyötä kiertotaloustoimijoiden kanssa.
- Valitsemme käyttöömmme vain elinkaareltaan vastuullisia ja kestäviä tuotteita sekä edistämme jakamistaloutta lähialueella.

Suuria tekoja

- Liitämme kiertotalouden periaatteet itsestään selväksi osaksi työelämätaitoja.
- Vaikutamme paikallisiin ja valtakunnallisiin päättäjiin edistääksemme kiertotalouden periaatteiden toteutumista rakenteissa (esim. hankinnat, energiantuotanto kuten aurinkopaneelit, osallisuus ja aktiivisuus, ylisukupolvinen asiantuntijuus).
- Teemme rohkeita valintoja ollaksemme vastuullinen toimija koko globaalissa kiertotaloudessa.

Tukea kiertotalouteen

STEAM kestävän tulevaisuuden työkaluna

STEAM luo innostusta, merkityksellisyyttä ja toiminnallisuutta oppimiseen. Sitä voi soveltaa moneen, myös kestävän tulevaisuuden teemoihin. STEAM:issa menetelmänä korostuu yhteistyö, jota voidaan toteuttaa niin oppiainerajoja kuin oppiasteita ylittävästi, mutta myös ympäröivän yhteiskunnan kuten yritysten kanssa. STEAM:ia voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksesta aina toiselle asteelle saakka. Oulun tavoitteena on, että STEAM laajentuu kaikkien oululaisten työkaluksi ja toimii kaupunkikehittämisen verkostona.

STEAM tukee osaltaan kestävän tulevaisuuden tavoittelua. Esimerkiksi kiertotalousnäkökulman huomioiminen on tärkeää. Prototyyppejä suunniteltaessa pyritään käyttämään kierrätysmateriaaleja ja pidetään huolta siitä, että prototyypit ovat jälkikäteen purettavissa ja uudelleen kierrätettävissä. Arkisessa värkkäyksessäkin on tärkeä kiinnittää huomiota jätteen määrän minimointiin.

STEAM-pedagogiikassa korostuu luova yhteisöllinen ongelmanratkaisu, innovointi ja projektimainen opiskelu. Tutkivalla otteella ja yrittäjämäisellä toimintatavalla on keskeinen rooli. Teknologiaa voidaan hyödyntää projektien eri vaiheissa ja etenkin viimeistelyssä, mutta se ei ole keskiössä. STEAM:in avulla voidaan etsiä ratkaisuja tulevaisuuden ongelmiin ja globaaleihin haasteisiin kuten köyhyyteen, edulliseen ja puhtaaseen energiatuotantoon tai ilmastomuutokseen. YK:n Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteet on helppo nivota mukaan tekemiseen.

Keskeiset möljät tukenasi

Kiertokaari

Kiertokaaren visiona on olla kestävän kiertotalouden edistäjä ja aktiivinen toimija kunnassa, ja sillä on tärkeä rooli ajantasaisen tiedon jakajana. Kiertokaari järjestää vierailuita kouluille ja päiväkodeille ja tulee mielellään myös erilaisiin tapahtumiin kertomaan kiertotalouden teemoista. Kiertokaari kannustaa kouluja ja päiväkoteja olemaan yhteydessä!

”Jokainen kestävää tulevaisuutta edistävä teko ja päätös on merkityksellinen. Kiertotalous on tulevaisuutta, ja me pystymme vaikuttamaan tulevaisuuteen kiertotalouden keinoin. Tehdään työtä tulevaisuuden eteen yhdessä.”

- ERITYISASIAANTUNTIJA MARI JUNTUNEN,
KIERTOKAARI

Opas koulujen kiertotalouteen

Opas koulujen kiertotalouteen kokoaa yhteen kiertotalouden ongelmakenttää ymmärrettävällä tavalla opetuksen tueksi ja antaa työkaluja opettajille kiertotalouden käsittelyyn eri oppiaineissa. Opas tarjoaa myös keinoja, miten koulun henkilökunta voi osallistua kiertotalouden edistämiseen ja miten koulun toiminta saadaan muokattua ympäristöystävällisempään suuntaan. Löytyypä siitä myös vinkkejä yhteistyöhön eri organisaatioiden kanssa ja esimerkkejä paikallisista vierailukohteista kiertotalousteemalla!

Oppaan koulujen kiertotalouteen on tuottanut Oulun kulttuuri- ja sivistyspalvelut ja sen on kustantanut Kiertokaari Oy.

Kiertotalouden tiekartta

Oulun kaupunki on laatinut kiertotalouden tiekartan osana ympäristöohjelman toteutusta. Tiekartta on laadittu Oulun kaupungille ja asiaa tarkastellaan kaupunkiorganisaation näkökulmasta: millä toimenpiteillä kaupunki voi edistää kiertotalouden toteutumista Oulussa. Kiertotaloustyöhön tarvitaan kuitenkin aivan kaikki: yritykset, oppilaitokset, tutkimusorganisaatiot, muut sidosryhmät ja kuntalaiset. Oppivin kiertotalouskaupunki rakennetaan yhteistyöllä!

Lisää tukea toimintaan löydät käsikirjan sivulta 34–37.

Nuori alkaa toimia ympäristön puolesta.

ILMASTO- OSAAMINEN

Ilmastonmuutos on valtava globaali ongelma, jonka edessä moni kokee riittämättömyyttä. Kuitenkin kaikki ratkaisut myös maapallon kokosiin ongelmiin syntyvät paikallisista teoista, ja yksittäisten ihmisten päätöksestä osallistua yhteiseen hyvään. Kukin meistä on yksi lenkki suuressa ketjussa ja jokainen lenkki ratkaisee.

Jokainen meistä voi vaikuttaa

Oulun kaupunki on päättänyt olla hiilineutraali vuonna 2035. Jotta Oulu pääsee tavoitteesensa, se edellyttää käytännön tekoja sekä monipuolista yhteistyötä meiltä kaikilta. Kun käytämme omia vahvuksiamme hyvään ja yhdistämme voimamme, teoistamme tulee vaikuttavia ja merkityksellisiä. Ilmastonmuutoksen hillinnässä kaikilla arkipäivän teoilla on merkitystä, niillä pienilläkin.

Tutkimusten mukaan ilmastoahdistusta potee noin neljännes suomalaisista, ja tehokkaimmaksi lääkkeeksi näiden vaikeiden tunteiden hallitsemiseksi koetaan kestävä elämäntapa.

tavat. Ratkaistava ongelma ei siis ensisijaisesti ole ilmastoahdistus vaan riittämättömät toimet päästöjen vähentämiseksi. Miksi siis emme muuttaisi arkeamme kohti puhtaampaa, hyvinvoivempaa ja merkityksellisempää arkea?

Laajaa, nopeaa, osin peruuttamatonta

Ilman kasvihuoneilmiötä meillä ei olisi nykyisen kaltaista monimuotoista elämää maapallolla. Kasvihuoneilmiö on kuitenkin voimistunut, kun kasvihuonekaasujen, kuten hiilidioksidin, määrä ilmakehässä on lisää-

tynyt ihmisten toiminnan seurauksena. Tästä syystä planeettamme lämpenee nopeammin kuin koskaan, ja tutkimusten mukaan ilmaston lämpeneminen on jo aiheuttanut osin peruuttamattomia muutoksia. Merenpinnan nousu ja sääolojen muutos tekevät planeetastamme paikoin asuinkelvottoman.

Ilmastonmuutos näkyy jo Oulun korkeudellakin. Esimerkiksi Perämeren jäätälven keston arvioidaan lämpötilan nousun vuoksi lyhentyvän noin viikolla ja jään paksuuden pienenävän 6–7 cm vuosikymmenessä. Tuulisuus myös vaikeuttaa jääolosuhteita ja siten merenkulkua ja useita elinkeinoja. Mutta onneksi ratkaisut ovat jo olemassa. Tarvitsemme vain yhteisen tuuppauksen kohti puhtaampaa tulevaisuutta. Jokainen hiilidioksiditonni pois ilmakehästä on merkitsevää!

Paasaamisen sijaan yhteistyötä ja ymmärrystä

Meidän kaikkien tulisi pohtia omia tunteitamme suhteessa aikamme viheliäisiin ongelmiin kuten ilmastonmuutokseen tai luontokatoon, sillä taustamme ja tunteemme vaikuttavat siihen, mitä puhumme ja miten toimimme. Meidän pitäisi muistaa, että olipa ihminen kuinka fiksu hyvänsä, mieli tai elämäntilanne voi estää toimimasta oikeaksi havaitulla tavalla.

Yhteinen keskustelu ja toisten kuuntelu ovat taitoja, joita meidän tulisi opetella sekä lasten ja nuorten että aikuisten kesken. Keskusteluaiheen tarkastelu useista eri näkökulmista auttaa sekä meitä itseämme että muita löytämään oman reittinsä kohti kestävyyttä. Uskallammeko aikuisina myöntää, että maailmanlaajuiset ongelmat tuntuvat myös meissä ja keskustella aiheesta yhdessä lasten ja nuorten kanssa? Voisimmeko löytää huolesta voimaa muuttaa asioita parempaan, mutta löytää myös toivoa ja rohkeutta jo tehdyistä teoista?

Oman yhteisöni ilmastoteot

Kun elämme arvojemme mukaista elämää, myös hyvinvointimme paranee. Tällöin voimamme riittävät myös yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, kuten sinnikkääseen rakenteiden muuttamiseen kestävyyttä ja hyvinvointia tukevaksi. Lämmitys, liikenne, ruoka ja muu kulutus ovat keskiössä sekä yksilöiden että yhteiskunnan päästövähennyksissä. Olisiko keskustelu yhteisön eri rooleista paikallaan? Jokaiselle löytyy oman paikkansa kokoinen vastuu.

Suurin taakka ihmiskunnan aiheuttamista ympäristövaikutuksista jää nuorille ja tuleville sukupolville. On tärkeää kuulla nuorten ajatuksia, asenteita ja toiveita ilmastoasioissa – ja myös toimia. Vaikkemme voi tietää, miten tulevaisuudessa tulee käymään, kestävä elämäntapa tuo elämäämme merkityksellisyyttä ja hyvinvointia.

TERMIPANKKI

- **Energiaviisuus** = vähemmän hiilipäästöjä ja lisää energiatehokkuutta, esim. vähäpäästöistä rakennettua ympäristöä, jossa ilmastonmuutoksen torjunnan edellyttämät toimenpiteet on otettu käyttöön.
- **Ekologinen jälleenrakennus** = yhteiskunnan rakentaminen uudelleen ekologisten reunaehtojen mukaan ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden saavuttamiseksi.
- **Ilmastokasvatus** = yksi ympäristökasvatuksen, kestävä kasvatuksen ja ekososiaalisen sivistyksen osa-alue. Sille läheisiä kasvatuksen aloja ovat kansalais-, globaali- ja ihmisoikeuskasvatus, sekä tulevaisuus- ja mediakasvatus.
- **Hiilikädenjälki** = yksilön toiminta, joka auttaa vähentämään toisten hiilijalanjälkeä.

Tavoitteet

Varhaiskasvatus

Energiaa säästävät tavat ovat meille arkipäivää.

Ilmasto-osaaminen kasvaa pikkuhiljaa energian eri muotojen ymmärtämisen ja yhdessä toteutetun energiansäästämisen kautta. Energian, aineiden kierron ja luonnonsuojelun yhteys alkaa orastaa.

Tavoitteena on kehittyä vaiheittain energian havainnoimisesta arjessa aktiiviseen energiaa säästävään ja kohtuullisuutta pohtivaan toimintaan, jossa yhdessä tekeminen korostuu. Tunnistetaan kohtuullisen elämäntavan herättämiä tunteita ja ajatuksia.

- Suhtaudumme toiveikkaasti luonnon puolesta toimiseen.
- Opettelemme vastuullisuutta osana arkea: esimerkiksi arvostamme ruokaa ja säästämme energiaa.
- Tulemme kuulluiksi, ja tiedämme, että meillä on mahdollisuus vaikuttaa.
- Tutustumme energiaan: mitä se on, missä sitä kuluu, missä sitä syntyy.
- Pohdimme ja tutkimme sääilmiöitä: onko talvella aina lunta, millaisia ääri-ilmiöitä on.

Alakoulu

Osaamme tarkastella ongelmia ratkaisukeskeisesti.

Ilmasto-osaaminen syvenee ja se opitaan liittämään osaksi kestävästä tulevaisuudesta taitoja ja hyvinvointia. Päästöyleissivistys arjessa kasvaa eli ymmärrys eri toimintojen ja tuotteiden päästöjen mittakaavasta.

Tavoitteena on avartaa omaa roolia kuluttajana suhteessa globaaleihin ongelmiin, niiden syihin ja seurauksiin, kuten myös roolia paikallisiin ratkaisuihin. Harjoitellaan rakentavaa keskustelua ja tunteiden tunnistamista haastavista aiheista.

- Uskomme, että teoillamme on vaikutusta kestävästä elämäntapaan.
- Vahvistamme ajattelun taitojamme ja harjoittelemmme siirtymistä ongelmalähtöisyydestä ratkaisukeskeisyyteen.
- Ymmärrämme perusasioita energiantuotannosta.
- Vahvistamme ymmärrystämme siitä, miten paikalliset syyt johtavat globaaleihin ongelmiin, mutta paikalliset ratkaisut voivat vaikuttaa globaalisti.
- Teemme arjessa enenevässä määrin ilmastotekoja kunnianhimoisesti mutta lempeästi.

Yläkoulu

Toimimme paikallisesti ja pyrimme vaikuttamaan myös globaalisti.

Ilmasto-osaaminen opitaan tunnistamaan ja näkemään vahvuutena hyvinvoivan tulevaisuuden rakentamisessa. Päästöyleissivistys laajenee oman arjen ulkopuolelle yhteiskunnan eri toimintoihin ja vaikuttamismahdollisuuksiin.

Ymmärrys omista vaikuttamismahdollisuuksista sekä omaan arkeen että globaaleihin ilmiöihin kehittyä paikallisiin rakenteisiin tutustuen. Itsetuntemus ja vuorovaikutus toisten kanssa kehittyvät myös suhteessa globaaleihin ilmiöihin.

- Osaamme arvostaa aineettomia asioita materiaalin lisäksi.
- Harjoittelemmme haastavien tunteiden käsittelyä ja realismin perustuva toiveikkuus kannattelee aktiivista asennetta.
- Alamme itsenäisesti yhdistää oppimiamme asioita yhteiskunnallisesti puhuttaviin asioihin ja ilmastotekojen mittakaava alkaa hahmottua.
- Ymmärrämme, että yhteisö on keskeisessä asemassa muutoksessa. Toimimme omassa yhteisössämme edistääksemme muutosta.

2. aste

Elämme kuin opetamme. Olemme esimerkkejä.

Ilmasto-osaamista kehitetään eri näkökulmien ymmärtämisellä ja yhteistyöllä. Nähdään ilmastokriisi globaalina ympäristökriisinä, mutta tunnustetaan siihen ratkaisut ja toimitaan aktiivisesti niiden toteuttamiseksi omien mahdollisuuksien rajat tunnistaen.

Ilmastonmuutoksen systeminen luonne sekä ekologisen jälleenrakennuksen välttämättömyys hahmottuvat. Ymmärrys omasta vastuusta osana sukupolvien ketjua kasvaa ja toimijuus sen mukana. Haastavatkin tunteet opitaan näkemään voimavarana.

- Pidämme ympäristönsuojelua itseisarvona ja haluamme toimia paikallisesti ja vaikuttaa globaalisti.
- Tunnistamme ilmastonmuutoksen aiheuttamia muutoksia esim. paikallisessa luonnossa, yhteiskunnissa sekä globaalisti.
- Syvennämme ilmasto-osaamistamme ekologisen jälleenrakennuksen näkökulmasta ja ymmärryksemme ilmastotekojen mittakaavasta syvenee.
- Kasvatamme rooliamme oman yhteisön muutoksessa kohti kestävästä tulevaisuudesta ja oma toimijuutemme vahvistuu.

Arjen toiminta

Aikuisen lupaus

Olen esimerkkinä oppijoille. Vahvistan oppijan ilmasto-osaamista, ja kannustan toimimaan paikallisesti sekä vaikuttamaan globaalisti.

LUPAAN

AIKAA: Perustelen ja sanoitan oppijoille, miksi toimimme kuten toimimme. Ilmastovastuu on osa arkea. Vastuu kuuluu meille kaikille ja sen tulee näkyä kaikessa oppimisessa.

MERKITYKSELLISYYTTÄ: Annan oppijoille kokemuksen siitä, että heidän teoillaan on vaikutusta kestäväan elämäntapaan. Konkreettisten toimien yhteys ilmastonmuutoksen hillitsemiseen alkaa hahmottua.

YHTEISÖLLISYYTTÄ: Koko henkilöstön sitoutuminen on tärkeää, joten edistän omalta osaltani kestäväan tulevaisuuden teemaa työyhteisössäni. Otan oppijat aktiivisesti mukaan ilmastotoimintaan ja välitän heille kestäviä kulutustottumuksia sekä keinoja hiilikädenjäljen kasvattamiseen.

TOIVOA: Välitän arjessa omalla esimerkilläni innostunutta toimintaa ilmaston hyväksi ilman syyllistämistä. Herätän toivoa, että yhdessä toimimalla voimme vaikuttaa jopa globaalisti.

Tekoja ja toimintaa

Huoli ympäristöstä ja tulevaisuudesta on hyvä kanavoida voimaannuttavaksi toiminnaksi. Esimerkiksi koulut ja päiväkodit ovat mikroyhteiskuntia, joissa voimme harjoitella ekososiaalisen sivistyksen taitoja. Niissä pystymme oppimaan myös yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen taitoja. Kyky huomata ja tutkia omaa yhteisöä auttaa meitä toimimaan vastuullisesti myös aikuisena.

Pieniä tekoja

- Ilmastoa suojelevat tavat tulevat sanallistetuksi osaksi arkea.
- Teemme ilmastokasvatuksen ja kestäväan tulevaisuuden kasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja menetelmät näkyväksi kaikille, myös huoltajille. Viestimme niistä myös ulkoisesti.
- Tuomme oppijoille näkyväksi ilmastoystävällisiä vaihtoehtoja ratkaisukeskeisesti esimerkiksi kouluruokailussa ja liikkumisessa.

Keskisuuria tekoja

- Etsimme tapoja toimia paikallisesti ja vaikutamme koulun lähiympäristön hiilinielujen säilyttämisen puolesta.
- Tuomme eri kokoiset ilmastoteot rohkeasti mukaan keskustelukulttuuriin yhteisissä tilaisuuksissa, henkilökunnan kesken ja kasvatustilanteissa.
- Valitsemme käyttöön laitteita, joiden elinkaaren ilmastovaikutukset ovat mahdollisimman pienet.
- Teemme oppijoille vertailuilla näkyväksi mittakaavat ilmastoteoissa.
- Toimimme esimerkkinä muille.

Suuria tekoja

- Teemme yhteiskunnallisen vaikuttamisen moninaiset muodot helpoiksi tarttua ja nostamme aktivismin positiiviseksi ilmiöksi.
- Käymme läpi onnistuneita paikallisia ja globaaleja ympäristötekoja. Niiden kautta syntyy toivoa toimia.
- Kiinnitämme huomiota arjen suuriin päästölähteisiin. Vaikutamme niihin myös aktiivisesti ottamalla yhteyttä päättäjiin ja palveluiden järjestäjiin.
- Kehitämme kansainvälistä toimintaa ilmaston ja luonnonvarojen rajat huomioivaksi sekä omassa toiminnassamme että laajemmin.

Tukea ilmasto-osaamisen syventämiseen

Yrittäjyyskasvatus ilmasto-osaamisen moottorina

Lasten ja nuorten tietoja, taitoja ja asenteita kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa voidaan vahvistaa yrittäjyyskasvatuksen sisällöillä ja menetelmillä. Ilmasto-osaamisessa keskeistä on ongelmalähtöisyydestä ratkaisukeskeisyyteen kasvaminen ja vaikuttamisen keinojen laajentaminen. Näitä tavoitteita tukee myös yrittäjämäisyyden ja muiden työelämätaitojen vahvistaminen. Työelämässä kestävänsä tulevaisuuden osaamisen tärkeys korostuu.

Yrittäjyyskasvatuksen toiminnallisilla kokonaisuuksilla kiertotalous- ja ilmasto-osaamista vahvistetaan linkittämällä ne oikean elämän esimerkkeihin ja oppijoiden oman tulevaisuuden rakentamiseen. Kokonaisuuksissa yrittäjämäisellä toiminnalla ratkaistaan ongelmia yhdessä ja tutustutaan yritysten ja organisaatioiden toimintaan kestävyysnäkökulmasta.

Yrittäjyyskasvatus on hyvä tapa lähestyä ja ilmasto- ja kiertotalousosaamista. Yhteistä on ajatusmaailma, jossa korostuu esimerkiksi poikkitieteellisyys ja monialaisuus, ennakkoluulottomuus, rohkeus ja ongelmanratkaisutaidot.

Keskeiset möljät tukenasi

Koulun korjausopas painottaa yhteisön voimaa

Hyvinvoiva ja maapallon rajoissa elävä koulu-yhteisö voidaan saavuttaa monin osin yksilön omilla valinnoilla, mutta erityisen tehokkaita ovat yhteiset toimenpiteet rakenteiden ja yhteiskulttuurin muuttamiseksi. *Koulun korjausopas* on oululainen vapaasti verkossa saatavissa oleva opas, jonka avulla omaa koulua voi tuunata ilmastoystävällisemmäksi. *Koulun korjausopas* painottaa muutoksia, joita voimme tehdä yhteisöissä. Se sisältää tietoja ja toimenpiteitä sekä materiaalia lukion opiskelijoille.

Korjausopas antaa vinkkejä eri kokoisten ilmastotekojen kohdistamiseen ikä- ja vastuutasoon mukaan koulun eri toimijoille.

Esimerkiksi:

- Ruoka: ilmastoystävällisen ruoan osuuden selvittäminen, saatavuuden parantaminen linjastolla; hävikin ja menekin seuranta sekä tulosten hyödyntäminen.
- Liikkuminen: vähähiilisten kulkutapojen käytön mahdollistaminen ja niihin kannustaminen; kouluretkien päästökartoitukset ja vähennykset, lähiympäristön ja yhteisöllisyyden hyödyntäminen.
- Infra: kohtuukäyttö ja hankintojen ja digitalisuuden tarve- ja päästökartoitus; kouluinfra oppimisympäristönä.
- Asenneilmapiiiri: tunne- ja vuorovaikutustyöskentely, dialoginen ja argumentoiva keskustelu, historian ja visioinnin opit.

On syytä erottaa erikokoiset ilmastoteot toisistaan. Lukiossa ja aikuisten kanssa resurssit olisi syytä käyttää päästöjä merkittävästi vähentäviin tekoihin. Kierrätysastioiden puuttuminen koulun käytävältä ei saisi estää vaikuttavampien ilmastotekojen toteuttamista, kuten vähäpäästöisen ruoan lisäämistä ruokalaan tai uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun energian vaatimista kouluun.

Korjausopas peräänkuuluttaa myös toimintakulttuurin muutosta. Opetussuunnitelmien ja strategioiden puheiden pitäisi muuttua yhteisiksi teoiksi ja tekojen pitäisi päästä esille ja levittää innostusta ja tekemisen kautta syntynyttä toivoa myös oman yhteisön ulkopuolelle.

Tarvitsemme arjen pieniä ilmastotekoja omaan hyvinvointiimme. Tarvitsemme yhteisöjen ilmastotekoja ja rakenteiden muuttamiseen ja yhteiseen toivoon. Tarvitsemme johtoa ja päättäjiä mahdollistamaan muutoksen.

- PAULA RATAVA, KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN KEHITTÄJÄOPETTAJA

Lisää tukea toimintaan löydät käsikirjan sivulta 34–37.

Möljät

Mistä tukea arjen toimintaan?

Kestävän tulevaisuuden opinvirtaa tukee vahva ja monialainen verkosto. Jokainen toimija verkostossa edesauttaa yhteisen päämäärän saavuttamista oman erityisosaamisensa ja omien vahvuksiensa kautta. Toimijat tarjoavat monenlaista tukea opinvirran eri teemoihin: osa tuottaa materiaalia, osa tarjoaa vierailukäyntejä, -kohteita tai opastuksia, osa vaikuttaa laajemmin verkostossa.

Tähän on koottu lista keskeisistä toimijoista, jotka tukevat päiväkotien ja koulujen kestävyystyötä. Muista myös aina valmistautua sovitulla tavalla yhteisiin kohtauksiin ja joustaa esimerkiksi aikatauluissa, jotta yhteistyö sujuu halutulla tavalla.

VOIT TOIMIA NÄIN:

- Tutki tarjontaa ja mieti, mihin kaipaisit tukea. Laajenna ajatteluasi: esimerkiksi metsävierailuilla voi olla muitakin hyötyjä kuin pelkkä lajintunnistus, siellä voi esimerkiksi harjoitella tunne- ja kaveritaitoja.
- Moni toimija tarjoaa valmiita paketteja. Kaikki toimijat kannustavat: Ole yhteydessä, niin mietitään yhdessä, millaista yhteistyötä voisimme tehdä.
- Valmistaudu huolella: Valmistele oppijat vierailua varten. Esimerkiksi luontovierailulla oppaalla on vain lyhyt hetki aikaa herättää oppijoiden ihastus ja uteliaisuus. Tätä voi edesauttaa pohdinnoilla ennakkoon ja muisteluilla jälkikäteen.

Oulun kaupungin toimijat

Eri toimijat tukevat jokapäiväisessä työssään Kestävän tulevaisuuden opinvirtaa. Ole heihin yhteydessä, kun haluat kehittää omaa ja yksikkösi toimintaa.

Kestävän tulevaisuuden ydintoimijat

Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimijat auttavat yksiköitä kestävän tulevaisuuden kehityspyrkimyksissä, toimivat linkkinä kaupunkiorganisaatioon ja jalkauttavat kaupungin strategiaa sekä sivistys- ja ympäristöohjelmaa.

- Kestävän tulevaisuuden ohjausryhmä
- Keke- eli kestävä tulevaisuus -vastaavat (pk & koulut)
- Siku-kehittäjäopettajat
- Ekotukihenkilöt
- Reppu- ja Rinkka-ryhmät

Kaupungin kiinteät toimijat

Nämä ovat varhaiskasvatuksen ja koulujen lähimpiä verkostotoimijoita, jotka tarjoavat jatkuvaa toimintaa ja tukea.

Alaköoki **VAKA** [↗](#)

Lisätietoa s. 17

Timosenkosken luontokoulu **ALAKOULU** [↗](#)

Lisätietoa s. 17

Heikinharjun Luontokoto **VAKA** [↗](#)

Lisätietoa s. 17

Kaupungin muut toimijat

Nuorisopalvelut [↗](#)

Lasten ja nuorten osallistaminen, yhdessä tekeminen, tiedon kerääminen, yhdenvertaisuuden edistäminen, verkostoyhteistyö, tilavaraukset, avustukset.

Tilapalvelut [↗](#)

Tilapalvelut rakennuttaa ja ylläpitää kaupungin palvelukiinteistöjä sekä järjestää niihin ateria-, kiinteistönhoito- ja puhtaanapito-palvelut. Tämän lisäksi liikelaitos tuottaa virastomestari- ja kuljetuspalveluita sekä sisäliikuntalaitosten hoitopalveluita.

Kirjastot [↗](#)

Lähdekritiikki ja ajantasainen tieto, viestintä ja valistus kirjaston tiloissa, tietopakettit eri teemoista eri ikäisille, teematapahtumat, tiedonhaun opetus.

Lisätietoa, linkkejä ja oppimisympäristöjä

Kestävän tulevaisuuden

opinvirta -sivusto [OUKA.FI/OPINVIRTA](https://ouka.fi/opinvirta)

Sivut sisältävät ajankohtaista tietoa opinvirtaan liittyen sekä kootusti linkkejä ja vinkkejä tämän käsikirjan teemoista, esim.

- Puoli päivää pihalla -hanke [VAKA](#)
- Agenda 2030 varhaiskasvatuksessa [VAKA](#)
- Kestävän arkipäivän osa-alueet Kestävän arkipäivän osa-alueet juliste (pdf)
- Opas koulujen kiertotalouteen [KAIKKI](#)
- Koulun korjausopas [LUKIO](#)

Kiinnostuithan? Ota yhteyttä sivujen kautta Kestävän tulevaisuuden opinvirran työryhmään. Pääset sivujen kautta myös muihin olemassa oleviin oululaisiin materiaaleihin, kuten

- Steam in Oulu -materiaalit [KAIKKI](#)
- Yrittäjyyskasvatuksen polku [KAIKKI](#)
- Maailmankansalaisen polku 2021 [KAIKKI](#)

Tutustu valtakunnallisiin materiaaleihin ympäristökasvatuksen materiaalipankista www.mappa.fi ja hae hakusanalla tarvitsemiasi tehtäviä, tietoja tai tapahtumia.

Oppimisympäristöt

Lähiluonto ja ulkona oppiminen

Luonto alkaa, kun avataan ulko-ovi.

Museo- ja tiedekeskus Luuppi

Luuppireitti ja kulttuuripolku, Luupin koulu-
laisille suuntaama kulttuuri- ja tiedekasvatus-
ohjelma, luontonäyttely

Liminganlahden luontokeskus

Maksuttomia opastuksia vaka- ja
kouluryhmille

Rokua

Sanginjoki

Perämeri

Organisaatiot ja muut yhteistyötahot

- Pohjois-Pohjanmaan ympäristötoimijat-verkosto
- Kiertokaari
Lisätietoa s. 25
- Metsähallitus
- Oulun seudun ympäristötoimi
- Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut Oulu
- Nuorisovaltuusto ONE
- Business Oulu
Tapahtumia kuten Päivä taitajana
- Kulttuuripääkaupunki 2026
- Lasten Oulu - Lapsiystävällinen kunta
- Oulun sivistys- ja kulttuuripalvelut (SIKU)
- Oulun yliopisto
- Oulun ammattikorkeakoulu

Tutustu myös

- Kiertotalouden tiekartta
- Agenda 2030
- Sivistysohjelma
- Oulun kaupungin strategia - Oulu 2030
- kulttuuri-ilmastonmuutos nyt!
- Oulun Ympäristöohjelma 2026

Lopetetaan ajelehtiminen ja purjehditaan yhdessä

Kestävän tulevaisuuden opinvirta on toivoa ja yhdessä tekemistä. Se on kulkemista todenmukaisesta tilannekuvasta kohti toivottavaa tulevaisuutta.

Tarvitsemme Oulussa selkeän suunnan ja päämäärän matkalla kestävään tulevaisuuteen. Aikaa ei ole hukattavaksi, mutta yhdessä saamme hyviä asioita alulle ja tehdyksi. Meidän tulee rakentaa yhdessä ymmärrys siitä, mitä opinvirran tärkeät teemat tarkoittavat ihan jokapäiväisessä arjessa ja ketkä niitä kanssamme toteuttavat. Tehdään matkasta merkityksellinen sekä virrassa kulkeville että matkaa tukeville toimijoille.

Kestävän tulevaisuuden opinvirta kuljettaa meitä kohti yhteistä ymmärrystä. Virran varrella luontosuhteemme vahvistuu hyvien kokemusten ja elämysten kautta, opimme kiertotalousajattelua ja syvennämme ilmasto-osaamistamme. Samalla huolehdimme itsestämme, toisistamme ja ympäristöstämme.

Toivottavasti tämä käsikirja auttaa sinua löytämään opinvirrasta oman reittisi kohti kestävää tulevaisuutta ja hyvinvointia. Tervetuloa mukaan!

Kestävän tulevaisuuden opinvirran työryhmä

Paula Ratava, kestävän tulevaisuuden kehittäjäopettaja

Tarja Mankinen, kestävän tulevaisuuden kehittäjäopettaja

Pirjo Koret, varhaiskasvatus-, perusopetus- ja nuorisopalveluiden aluepäällikkö

Tero Aho, perusopetuksen rehtori, Hönttämäen koulu ja Timosenkosken luontokoulu

Jussi Tomberg, kestävän tulevaisuuden kehittäjäopettaja

KIITOKSET

Lukuisa joukko oululaisia osallistui käsikirjan sisällön suunnitteluun. Työryhmä kiittää teitä kaikkia!

Kastellin eskarin, koulun ja lukion lapset ja nuoret
Värtön päiväkoti
Oulun Kestu-vastaavat
Alaköökkin koko henkilökunta

Matti Ahola, Hintan koulu
Eemeli Alanne, yrittäjäkasvatuksen kehittäjäopettaja
Anna Haapakangas, Oulun kaupunki
Elina Hirvelä, Kiertokaari
Mari Juntunen, Kiertokaari
Sari Korhonen, Mäntylä-Snellman päiväkoti
Minna Korpierkki, OSYK
Anne Kähkönen, Laanilan koulu
Päivi Kärki, Oulun kaupunki
Päivi Laajala, kaupunginjohtaja
Sari Lahdenperä, Nuorisopalvelut
Ritva Lasaroff, Tilapalvelut
Anu Lassuri, Luontokoto
Marja Liisanantti, Oulun kaupunki
Tapio Lindholm, Laanilan koulu
Katri Luoma-aho, Business Oulu

Ulla Matturi, Metsähallitus
Maikki Manninen, Sivistys- ja kulttuuripalvelut
Veli-Matti Mathlin, Luovi
Heli Metsäpelto, Oulu2026
Vesa Miettunen, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
Outi Mustonen, Luontokoulu
Johanna Mäkelä, Tilapalvelut
Minna Männikkö, Oulun kaupunginkirjasto
Tarja Niemelä, Tilapalvelut
Jaana Oikarinen, Reppu-työryhmän jäsen, Vaskikankaan päiväkoti
Mika Penttilä, sivistys- ja kulttuurijohtaja
Satu Pietola, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
Helmi Riihimäki, Kiertokaari
Johanna Sherifi, Merikosken päiväkoti
Kati Säkkinen, KoKiVa-hanke
Juha Veteläinen, Hiukkavaaran koulu
Anne Ylitalo, Luontokoto

Palvelumuotoilu ja sisällöntuotanto

Emilia Haapanen, Johanna Oris ja Markku Pelkonen, Otava Oppimisen palvelut

Kuvitus ja taitto

Anna Väänänen, Otava Oppimisen palvelut

Valokuvat

Oulun kaupunki

Adobe Stock

Kestävän tulevaisuuden työryhmä

